

Vedecká konferencia Dejiny centrálného bankovníctva na Slovensku

Národná banka Slovenska v spolupráci s Historickým ústavom Slovenskej akadémie vied zorganizovala v dňoch 13. až 14. novembra 2013 vo svojej Kongresovej sále vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou pod názvom Dejiny centrálného bankovníctva na Slovensku. Konferencia bola súčasťou osláv dvadsaťročného jubilea vzniku Národnej banky Slovenska.

Slovensko bolo do roku 1993 súčasťou rôznych štátových celkov a menový vývoj na jeho území ovplyvňovalo postupne viacero centrálnych menových inštitúcií, preto boli na konferenciu pozvaní aj odborníci z oblasti hospodárskych a bankových dejín zo susedných krajín, a to z Českej republiky, Rakúska a Maďarska. Rokovacími jazykmi konferencie boli slovenčina, čeština a angličtina. Podujatie otvorili guvernér Národnej banky Slovenska Jozef Makúch a člen Predsedníctva Slovenskej akadémie vied Miroslav Londák.

Rokovanie bolo chronologicko-tematicky rozdelené do štyroch blokov so zameraním na dejiny centrálného bankovníctva na Slovensku v širších stredo európskych, respektíve európskych súvislostiach. Prvý blok s názvom centrálné bankovníctvo habsburskej monarchie priniesol nové pohľady na postavenie Slovenska do roku 1918. Odznali tu podnetné prednášky kolegov z Rakúskej národnej banky Waltera Antonowicza a Clemensa Jobsta o vytváraní siete filiállok centrálnych bánk na Slovensku do vzniku Československa v roku 1918. Pozoruhodný bol príspevok Ágnes Pogány z Korvínovej univerzity v Budapešti o zložitej postavení Rakúsko-uhorskej banky počas prvej svetovej vojny.

Druhý, najdlhší blok, ktorý bol rozdelený do dvoch rokovacích dní, priniesol azda najživšiu diskusiu, pretože sa zaoberal citlivým obdobím – vývojom centrálného bankovníctva v Čechách a na Slovensku v rokoch 1918 až 1945. Ako prvý vystúpil Ľudovít Hallon z Historického ústavu SAV, ktorý priblížil hospodársky vývoj Slovenska na pozadí štátových a národnopolitických zmien. V tomto bloku vystúpili za Národnú banku Slovenska so svojím príspevkom Slovenská národná banka 1939 – 1945 a jej miesto v dejinách Slovenska archivári František Chudják a Andrea Leková. Mnoho doteraz nepublikovaných poznatkov priniesli vystúpenia Štefana Gaučíka z Mestského múzea v Bratislave o bankovníctve na južnom Slovensku po viedenskej arbitráži v roku 1938 a Jána Hlavinku z Historického ústavu SAV o osudoch tzv. židovského zlata počas 2. svetovej vojny a podieli Slovenskej národnej banky na jeho záchrane. Antonie Doležalová z Vysokej školy ekonomickej v Prahe priniesla nový pohľad na aktivity prvého guvernéra Slovenskej národnej banky Imricha Karvaša v 30. rokoch 20. storočia. Nestor výskumu bankových dejín v Čechách Jiří Novotný oboznámil účastníkov konferencie s problematikou úverovania priemyslu Národnou bankou Československou.

Tretí blok rokovaní bol venovaný dejinám Štátnej banky československej. Hlavné tendencie ekonomického vývoja na Slovensku po roku 1945 predstavil Miroslav Londák. Národnú banku Slovenska reprezentovala Mária Kačkovičová, vedúca oddelenia správy archívu, ktorá sa zaoberala reformami v Štátnej banke československej v období rokov 1968 až 1969. Jakub Kunert sa vo svojom príspevku venoval komplikovanému vývoju a premene správy ŠBČS v kontexte hospodárskych zmien do roku 1965.

Štvrtý blok konferencie uviedlo slávnostné odovzdávanie Ceny guvernéra NBS študentom ekonomických vysokých škôl za najpodnetnejšie diplomové a dizertačné práce. Táto časť konferencie priniesla aktuálny z najnovších dejín centrálného bankovníctva na Slovensku. Vývoj bankového sektora u nás po roku 1989 zhodnotila Eva Horvátová z Ekonomickej univerzity v Bratislave. Vývoj menovej politiky do zavedenia eura priblížil riaditeľ odboru výskumu Národnej banky Slo-

venska Martin Šuster. Svoje prednášky predniesli i priami aktéri založenia Národnej banky Slovenska, terajší guvernér Národnej banky Slovenska Jozef Makúch a prvý viceguvernér Národnej banky Slovenska z roku 1993, poverený jej riadením, Marián Tkáč. Guvernér NBS Jozef Makúch sa vo svojom príspevku venoval aktuálnym úlohám a kompetenciám Národnej banky Slovenska po prijatí eura, Marián Tkáč priblížil okolnosti vzniku našej centrálnej banky. Na záver podujatia Jozef Makúch symbolicky uviedol do života publikáciu Dejiny centrálného bankovníctva na Slovensku, ktorú Národná banka Slovenska vydala v tomto roku pri príležitosti osláv svojho jubilea.

Súčasťou konferencie boli sprievodné podujatia pre prednášajúcich – prehliadka budovy NBS, predstavenie činnosti skúšobne platidiel či návšteva Primaciálneho paláca v Bratislave.

Veríme, že konferencia bola plnohodnotnou prezentáciou historického vývoja centrálného bankovníctva na Slovensku.

František Chudják, Andrea Leková

Vyhlásenie výsledkov súťaže o cenu guvernéra NBS

Súťaž o cenu guvernéra NBS pre študentov vysokých škôl za najlepšiu dizertačnú, prípadne aj diplomovú prácu v oblasti ekonómie vyhlásila centrálna banka tento rok po prvýkrát vo svojej histórii, a to pri príležitosti 20. výročia svojho vzniku. Do súťaže o cenu guvernéra sa mohli zapojiť študenti vysokých škôl na Slovensku, alebo aj slovenskí občania študujúci v zahraničí. V roku 2013 bolo možné prihlásiť najmä práce obhájené v školskom roku 2012/2013, a to najmä dizertačné práce v oblasti menovej ekonómie, makroekonómie, finančnej ekonómie a finančnej stability, ktoré majú výnimočnú kvalitu a sú originálnym prínosom k vedeckému poznaniu.

Do súťaže bolo prihlásených 20 prác. Päťčlená porota zložená zo zástupcov akademickej obce a Národnej banky Slovenska oceniла vysokú kvalitu všetkých predložených prác, pričom však z viacerých dôvodov obzvlášť vyzdvihla práce navrhované na cenu.

Guvernér NBS udelil prvú cenu s odmenou 1500 eur Mgr. Marekovi Káčerovi za dizertačnú prácu na tému Predikcie finančných kríz s využitím metód finančnej ekonometrie. Druhú cenu s odmenou 1000 eur získal Bc. František Čech za diplomovú prácu Dynamic Portfolio Optimization During Financial Crisis Using Daily Data and High-frequency Data a na treťom mieste s odmenou 500 eur sa umiestnil Mgr. Peter Ondko s dizertačnou prácou Essays on Access to External Finance, Acquisitions and Productivity. Ako uviedol guvernér NBS Jozef Makúch počas vyhlásenia súťaže, cieľom ocenenia je podporiť najlepších študentov ekonómie na Slovensku a pomôcť im stať sa príkladom pre ďalšie generácie študentov.

Mgr. M. Káčer analyzoval finančné krízy pokročilými ekonometrickými metódami. Identifikovať bubliny na finančných trhoch a predpovedať, kedy by mohli prasknúť, je mimoriadne náročné, ale zároveň dôležité z pohľadu globálneho vývoja. Dizertačná práca vysvetľuje, ako by sa takéto bubliny a ich prasknutie mohli predvídať. Predmetom jeho ďalšieho výskumu je, či je možné okrem predpovedí finančných krízam a bublinám na trhoch aj predchádzať.

Bc. F. Čech porovnával alternatívne prístupy k prognózovaniu výnosov z portfólia aktív. Kým autoregresívne modely, ktoré využívajú vysoko-frekvenčné údaje, majú vo všeobecnosti lepšie výsledky, v časoch štrukturálnych zlomov, ako napríklad počas finančnej krízy, ich môžu prekonať jednoduchšie modely využívajúce denné výnosy. Denné údaje sú tiež užitočnejšie pri konštrukcii optimálneho portfólia z hľadiska pomeru výnosu a rizika.

Mgr. P. Ondko sa vo svojej práci venuje trom aspektom vplyvu inštitúcií na financovanie podnikov. Prvým výsledkom je, že v krajinách s rozvinutými finančnými trhmi sa firmy v perspektívnych odvetviach viac spoliehajú na externé zdroje financií a že rozvinutosť bankového sektora je pre financovanie firiem mimoriadne dôležitým aspektom. V druhej časti sa venuje akvizícii firiem, ktoré vedú k rastu produktivity iba pri horizontálnych akvizíciách, nie pri vertikálnych. V poslednej časti ukazuje, že liberalizácia sieťových odvetví v EÚ viedla k významnému rastu produktivity.

Z tlačovej správy NBS (14. 11. 2013)